

Luisteren naar God en elkaar

Relationeel en spiritueel oefenen in je pioniersteam.

Luisteren vanuit gemis én nieuw verlangen.

‘Hoor Israël...’ zo begint het zogenaamde *Sjema* in Deuteronomium 6, de belijdenis van Israël die twee keer per dag wordt opgezegd. Hierin strekt God zich relationeel uit naar zijn mensen, en lokt hen tot een levende en luisterende omgang met Hem en de ander. Luisteren naar God en elkaar gaat echter niet vanzelf. Er zit nogal wat ruis in de lucht. We worden dag in dag uit omgeven door een stortvloed aan woorden, beelden, prikkels en signalen. Nooit in de geschiedenis was er zo’n overkill aan indrukken. Door dit alles is stilte schaars geworden en zijn zachte en kwetsbare woorden naar de rand gedrukt. We oefenen weinig in echt luisteren en voelen onszelf vaak ook niet echt beluisterd. En in onze agenda kwam de luisterende omgang met God via bijbellezing en gebed in het gedrang. Bovendien, om iets van God op te vangen is innerlijke stilte nodig, en waar vind ik die? Tegelijk zien we om ons heen dat deze relationele schraalte ook heeft geleid tot nieuwe zoektochten. Er is groeiende behoefte aan vrije luisterplaatsen van echt contact. En er is altijd weer dat menselijk verlangen naar ruimte om iets van de stem van God op te vangen. Juist pioniersplekken mogen die ruimte bieden. Maar die ruimte is wel heel kwetsbaar en moet gevoed en bewaakt worden. Daarom begint ruimte maken om te luisteren naar God en elkaar allereerst bij het kernteam zelf, en alles valt of staat met oefenen. Juist pioniersteams hebben een prachtige leer-kans om dit avontuur met elkaar aan te gaan!

Luisteren als *relationele* oefening.

Er zijn communicatiemodellen waarin de luisteraar wordt voorgesteld als ontvanger, en de spreker als zender. Maar echt luisteren is veel wederkeriger en vind plaats in de geborgenheid van een relatie. Luisteren begint met jezelf géven in de relatie. We floreren als mens als we leven in de warme golfstroom van echte relaties. We werden binnen een liefdesrelatie verwekt, werden geboren in een familieverband, en gaandeweg verbonden door vele relatievelden. Onder en in al die velden is de goddelijke liefde werkzaam die ons steeds weer zachtjes beweegt om écht mens voor elkaar te zijn. Als menselijke communicatie vervlakt tot louter functionaliteit worden mensen gespannen en trekken zich terug op hun eigen erf. Dat geldt voor onze samenleving, dat geldt het klimaat in gemeentes en kerkenraden, en dat geldt voor pioniersteams.

Luisteren begint met erkenning van de ander zoals hij zich op dat moment aan jou aandient. In die erkenning zullen we onze oordelen tot rust moeten brengen. Dat kan lastig zijn. We menen soms overal iets van te moeten vinden. Talkshows doen ons dit voor. Overal iets van vinden lijkt daar verheven tot verbale acrobatiek, dat vooral applaus verdient als je de ander in zijn verhaal scherp de pas weet af te snijden. Dat is geen communicatie, dat is een circus van afwijzing. Sommigen uit ons team zijn misschien ooit opgevoed in een oordelend klimaat. Daarvan kun je je al lang geleden min of meer hebben losgemaakt, maar je merkt dat de neiging in je bast blijft zitten. Dan zal het een weg van oefenen zijn, om je uiteindelijk echt vrij te kunnen blijven geven in open luisteren naar de ander.

Oefen dit met elkaar, in tweetallen en kleine groepjes. Geef in je pioniersteam elkaar de ruimte om echt tevoorschijn te komen. Zodat de ander écht kan zeggen wat in hem beweegt, waar zijn of haar verlangen stroomt in het persoonlijk leven, waar er misschien aarzelingen en weerstanden gevoeld worden in het proces van pionieren. Plan minstens een keer per maand als team een elkaar-beluister-uur! Laat tijdens je oefeningen ook stiltes vallen om elkaar echt aan te voelen.

Luisteren als *spirituele* oefening.

Echt luisteren naar de ander vraagt dus van je of je je relationeel kunt geven, maar is ook een spiritueel proces. Relaties zijn een werkplaats van de Geest. Zij is in ieder mens werkzaam maar moet wel 'tevoorschijn geluisterd' worden. Het verhaal dat de ander je toevertrouwd is meer dan informatie over letterlijke feiten. Het is een verhaal van betekenisgeving vol emotionele onderstromen. Bovendien ben je als luisteraar samen met de ander -expliciet of onuitgesproken- aan het zoeken naar sporen van God. Je probeert op te merken wat God mogelijk aan het doen is in iemands ontwikkeling. Is dat altijd zo helder dan? Nee, maar juist door dit te accentueren wisselt het perspectief in het luisteren en in de ontmoeting. Het verlegt in pioniersteams de aandacht van het projectmatige en dat wat we zélf aan het plannen zijn, naar openheid voor onverwachte en verrassende wendingen. Zo leren we ons toe te vertrouwen aan de weg die voor onze voeten wordt geopend. Dat ontspant. In teams is het ook goed om nadrukkelijk te bidden om openheid voor dit perspectief. Vragen die er toe doen zijn: waar zit God in de ervaringen die we de afgelopen tijd opdeden, en hoe wil Hij door hetgeen we hebben meegemaakt mogelijk tot ons spreken?

Luisteren naar elkaar is verweven met luisteren naar God. Om hier expliciet aandacht aan te geven kent ons christelijk geloof een heel pakket spirituele oefeningen die we individueel kunnen doen. Vandaag is het zoeken van stilte weer opnieuw van belang. Ook al in de eerste eeuwen zochten monniken in de stilte van de woestijn een verbinding met God en met hun ziel. Daardoor groeiden bij hen een diepe levenswijsheid en openheid om te luisteren. Zij werden bezocht door mensen uit de steden om hun verhaal met hen te kunnen delen en zich echt beluisterd te voelen.

Als het gaat om de omgang met de bijbel en gebed dan is het mooi om dit ook als team van pioniers met elkaar te doen. Ook het samen mediteren is heilzaam en er zijn goede boekjes en handleidingen voor. En ga eens met elkaar op retraite, bezoek een klooster en doe wandelingen in stilte en gebed. Vooral voor beginnende teams die een nieuwe weg zoeken is het heel goed om met elkaar te oefenen in luisterend bidden. Dat kan beginnen met gezamenlijk bidden om ingevingen en inzicht met betrekking tot ontwikkelingen in het pioniersproject, om voedende inspiratie en een spiritueel afgestemde intuïtie. Wees daarna stil. In die stilte schrijft ieder voor zich op papier iets op van beelden die boven komen, gedachten die in de stilte kwamen etc. Daarna worden de ingevingen gedeeld, om in een vervolggebed weer bij God neer te leggen.

Van team naar context.

Op onze pioniersplekken ontmoeten we mensen die de taal van de christelijke traditie (nog) kennen, maar ook die dit nauwelijks of nooit hebben geleerd. Als luisteraar blijf je voor jezelf uiteraard binnen je eigen traditie en bidt om openheid naar de ander. In het gesprek is het voor jou als luisteraar de uitdaging om te zoeken naar woorden waarmee je toch geestelijke ritselingen in het verhaal van de

ander tevoorschijn kunt luisteren. Zo kan iemand spreken over verlangen en nieuw gevonden zijn, over energie en levenskracht, over zich kwetsbaar voelen, over innerlijke stroming en blokkades. Door juist hierop te focussen bevind je je in het perspectief van geestelijke begeleiding, ook al zal de ander dat misschien niet zo noemen. Ga hierover als team met elkaar in gesprek.

Ten slotte. Je kunt pas echt relationeel luisteren als je je zelf in een relatie beluisterd voelt. Je kunt pas echt spiritueel luisteren als je zelf oefent in spiritualiteit. Ook al verschilt het taalveld van degene voor wie jij luisteraar mag zijn van de binnenkerkelijke taal van het christelijk geloof, hier raken de levensstromen elkaar. Ik ben ervan overtuigd dat je groeit in opmerkzaamheid, in diepte en luisterende wijsheid, als je als team met elkaar oefent. Zo groei je ook relationeel in draagkracht en teamcohesie en vorm je een kern-gemeenschap met uitstraling. Zo vind je een gezamenlijk gedeelde energiebron om je als luisteraar te kunnen geven aan mensen die op je weg komen. Het wordt nog een mooi tijd voor de beweging van pionieren!

Lex Boot,
Leergemeenschap Pionieren 2017.